

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 03 Ekim 2019
Sayı : 1095

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
KÜTÜPHANE VE ARŞİV
HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI
Tarih: 04/10/2019
Sayı: -120.10-E.00000544751

0000544751

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ülkemizde organ bağışi ve organ nakli oranlarının düşüklüğünün sebeplerinin araştırılarak bu oranların artırılması için gereken adımların tespiti amacıyla Anayasanın 98. Maddesi ile TBMM İçtüzüğü'nün 104. ve 105. Maddeleri gereğince bir Meclis araştırması açılmasını arz ederim. 09.07.2019

Serkan Tokatlı
SİBEL ÖZDEMİR
İstanbul
M. M. M.

Veli Ağababa
Malatya M. M.

Dr. Ali ŞEKER
İstanbul Milletvekili

Orhan Simer
Adana
M. M. M.

Serkan Tokatlı
M. M. M.

Ömer Fethi Gencer
Ankara
M. M. M.

Kemal ZEYBEK
Samsun
M. M. M.

KADİM DURMAZ
Tokat Milletvekili
İdare Amin

Ali ÖZTÜRK
K. M. M. M. M.

Ali KAYA
Trabzon M. M.
Kemal ZEYBEK
Samsun
M. M. M.

1095 Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
KÜTÜPHANE VE ARŞİV
HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI
Tarih: 04/10/2019
Sayı: -120.10-E.00000544751

0000544751

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
Devda Ercan Kılıç	İzmir	Devda Ercan Kılıç
M. Ali ÇELEBİ	İzmir	M. Ali ÇELEBİ
Tacettin BAĞIR	İzmir	Tacettin BAĞIR
Turabi KAYAN	Kırıkkale	Turabi KAYAN
Seda Ercan Kılıç	İzmir	Seda Ercan Kılıç
Neslihan Hancıoğlu	Samsun	Neslihan Hancıoğlu
Mürşide SEVİN	ADANA	Mürşide SEVİN
Ayhan BAKUR	Bartın	Ayhan BAKUR
Onur Adı GÜZEL	İST	Onur Adı GÜZEL
Ali Haydar HAKVERDİ	ANKARA	Ali Haydar HAKVERDİ

0000544751

GEREKÇE

Organ bağıışı bir kişinin hayatta iken serbest iradesi ile tıbben yaşamı sona erdikten sonra doku ve organlarının başka hastaların tedavisi için kullanılmasına izin verilmesi ve bunu belgelendirmesidir.

Ülkemizde organ bağıışı ve organ nakli konusu 1979 yılında yürürlüğe giren, 1982 ve 2014 yıllarında güncellemesi yapılan 2238 sayılı Organ Ve Doku Alınması, Saklanması Ve Nakli Hakkındaki Kanun ile düzenlenmektedir. Yasal olarak 18 yaşını doldurmuş, akıl sağlığı yerinde olan herkes istediği takdirde öldükten sonra organlarının başkasına verilmesini isteyebilir. Kişiler, sadece belirli organlarını bağıışlayabileceği gibi tüm organ ve dokularını da bağıışlayabilmektedir. Kanuna göre, bir kimse sağlığında organlarının tamamını veya organ ve dokularını bağıışladığını resmi ve yazılı olarak belirtmemiş ve bu konudaki isteğini iki tanık huzurunda açıklamamış ise sırasıyla ölüm anında yanında bulunan eşi, reşit çocukları, anne baba veya kardeşlerinden birisinin, bunlar yoksa yanında bulunan herhangi bir yakınının izniyle ölüden organ ve doku alınabilir.

Ülkemizde nakli yapılan organlar böbrek, karaciğer, kalp, akciğer, pankreas ve ince barsak iken nakli yapılan dokular kalp kapağı, kornea, kemik, kemik iliğı ve deridir.

Bilindiğı üzere, organ nakli canlıdan canlıya ya da beyin ölümü gerçekleşmiş (kadavra) kişilerden canlıya olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilmektedir. Böbrek, karaciğer ve akciğer gibi organlar için her iki seçenek de mümkün iken kalp, pankreas gibi hayati organlar için kadavradan nakil zorunludur. Ancak kadavradan nakil işleminin gerçekleşmesi için de yukarıda belirtilen ve kanunda yer alan yasal şartların yanında beyin ölümünün solunum cihazına bağılı iken gerçekleşmesi gibi tıbbi şartlar da aranmaktadır.

Günümüzde resmi ve en güncel verilere göre¹ 26.504 kişi organ nakli beklemektedir. Beklenen organlar arasında böbrek 22.586 ile ilk sırada yer almaktadır.

Ancak 2010 – 2019 yılları arasında gerçekleştirilen toplam nakil sayısına² baktığımızda 28.719 nakil yapıldığı görülmektedir. Organ nakli bekleyen hasta sayısının da yıldan yıla artış gösterdiği düşünülürse, bu değerlerin istenenin çok altında olduğu görülecektir.

Kadavradan organ nakli verilerine³ göre ise 2011 – 2019 yılları arasında toplam 15.675 nakil gerçekleştirildiği görülmektedir.

Organ bağıışı ve organ nakli verilerinin de açıkça gösterdiği üzere, ülkemizde organ nakli ve organ bakışı konusunda istenen farkındalık hala oluşturulabilmiş değildir.

Dünya genelinde organ nakli sayıları değerlendirildiğinde, International Registry in Organ Donation and Transplantation (IRODAT) raporlarında⁴, 2015, 2016, 2017 ve 2018 yılları arasındaki değerlendirmede 71 ülke içinde Türkiye “canlıdan canlıya nakillerde”, milyon nüfus başına sırasıyla 45,7-42,5-47,5-52,01 değerleriyle dünya birincisi iken aynı raporların “kadaverik donörlerden olan nakiller” analizlerinde ise, milyon nüfus başına 7,07-7,20-7,40-

¹ <https://organkds.saglik.gov.tr/KamuyaAcikRapor.aspx?q=ORGANBEKLEME>

² <https://organkds.saglik.gov.tr/KamuyaAcikRapor.aspx?q=ORGANNAKLI>

³ <https://organkds.saglik.gov.tr/KamuyaAcikRapor.aspx?q=YOBIS>

⁴ <http://www.irodat.org/img/database/pdf/IRODAT%20Newsletter%202019-March.pdf>

0000544751

7i47 ile 43, 46 ve 47. ve 43. Sıralarda yer almaktadır. Yani gelişmiş ülkeler kadavre naklinde ilk sıralarda yer alırken ülkemiz canlıdan canlıya organ naklinde 1. Sırada yer alabilmektedir. Canlıdan canlıya nakillerin çoğunlukla yakın akraba veya tanıdığa yapıldığı göz önüne alınırsa, ülkemizde organ bağış konusundaki farkındalığın yetersizliği bir kez daha göz önüne serilecektir.

Ülkemiz tıbbi ve alt yapı yeterliliği açısından gerekli modern seviyeye erişmiş olsa da organ ve kadavra donör bağışlarındaki yetersizlik aşılması gereken önemli bir sorundur.

Yine ülkemizde yasal olarak kişi beyin ölümünün gerçekleşmesi ihtimalini düşünerek sağ iken organlarını bağışlamış olsa dahi, vasiyet sistemi gereği organ naklinin gerçekleşmesi için aile izni aranmaktadır. Bu sebeple sağ iken organ bağış yapan her 4 kişiden ancak 1'inin bağış isteği yerine getirilebilmektedir.

Organ bağış oranlarının bu denli düşük olmasının başlıca sebebi kişilerin eksik ya da yanlış bilgi sahibi olmalarıdır. Organ nakli ve organ bağışının ne olduğu konusunda toplum genelinde ciddi bir bilgi kirliliği mevcuttur. Kişiler organ bağışında bulunurlarsa organ mafyasının hedefi olacağı endişesine dahi kapılabilmektedir. Kişilerin yakınlarının organlarını bağışlama konusunda duygusal ve hassas yaklaşımları da bir diğer engel olarak değerlendirilebilir. Oysa organ bağışının yasal bir zeminde yürütülmemesi aksine organ kaçakçılığına ve organ ticaretine zemin hazırlayan bir unsurdur. Hurafeler, eksik ve yanlış bilgiler kişileri organ bağış ve organ nakli fikrinden uzaklaştırdıkça, bu süreci illegal bir şekilde yürütmeye istekli oluşumları ortaya çıkacaktır. Organ nakli işleminin, ruhsatsız ve yasadışı yürütülmesi bu işlemin gerekli hastane koşullarından uzakta yapılmasına yol açacağı için hem alıcının hem vericinin sağlığını riske atacaktır.

Yine dini bilgi yetersizliği ya da dini önyargılar da organ nakli ve bağışının önündeki engeller arasındadır. Bilgisiz ve alim görünen kişilerin dini konularda kişileri yanlış yönlendirmesi ve organ bağış ile organ naklini dinen uygun değilmiş gibi lanse etmesi de organ bağışını engellemektedir. Oysa Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanlığı⁵ yıllar önce organ naklinin dini yönünden sakıncasının olmadığını açıklamıştır.

Organ ticaretinin önüne geçmenin en birinci yolu organ bağışlarının yasal yollardan artmasını sağlayacak farkındalığı oluşturmak, kişilerin bilgi kirliliğinin önüne geçmektir. Organ bağış ve organ nakli oranlarında ihtiyaç duyduğumuz artışın sağlanabilmesi için ülke genelinde ciddi farkındalık çalışmaları yapılması gerekmektedir. Kişilerin organ bağışına yönelik bilinçsiz, kimi zaman hurafelere dayanan çekinceleri ile tutum ve görüşlerinin önlenmesi şarttır. Organ bağış arttıkça organ ve doku ticareti ile kaçakçılığı ile mücadele de güçlenerek devam edecektir.

Yukarıda özetlenen gerekçeler ile, ülkemizde organ bağış ve buna bağılı olarak organ nakli sayısının artmasının önündeki engellerin ve bu engellerin ortadan kaldırılması için atılması gereken adımların tespiti için, konunun uzmanları ile tarafların görüşlerine başvurulmasına imkan tanıyacak bir araştırma komisyonunun kurulması uygun olacaktır.

⁵ <https://kurul.diyenet.gov.tr/Karar-Mutalaa-Cevap/9669/organ-nakli>

